

Spis treści

1. „Niebo z widokiem na niebo” – streszczenie powieści	2
2. Projekt edukacyjny „O mnie, o tobie, o nas”	
Informacje o projekcie	10
Scenariusze zajęć	15
3. Bibliografia	55

„NIEBO Z WIDOKIEM NA NIEBO” – STRESZCZENIE POWIEŚCI

Rozmowa I, czyli o mówieniu drugiemu, co tobie niemile

Mariola, z którą Artur spotykał się 2 miesiące, oznajmia mu podczas rozmowy telefonicznej, że jest *najnormalniejszym w świecie dupkiem*¹ i na dodatek jest *miętki*². Rozmowa wskazuje, że młodzi ludzie mają odmienne spojrzenie na życie, a w związku z tym nie mogą być razem.

Artur wyznaje, że ma 18 lat i nigdy nie miał kobiety. Jest pewien, iż swoją pierwszą dziewczynę pokocha, a ona pokocha jego.

Bohater przyznaje, że ma *upierdliwą naturę*³ i dlatego szuka w słownikach znaczenia wyrazu *dupek* oraz *miętki*. Są to swoiste studia językoznawcze nad pogłębieniem wiedzy o jego charakterze.

Artur wyjaśnia znaczenie sformułowania „być miętkiem dupkiem”. To określenie go zabolalo. Uświadamia sobie jednak, że do tanga trzeba dwojga, więc nie będzie zabiegał o Mariolkę.

Bohater przypomina sobie lekcję polskiego, kiedy to Maciek, szkolny niezguła, zamiast wiersza A. Asnyka wyrecytował *Dyzia Marzyciela*. Przeglądając tomik wierszy Asnyka, zastanawia się, dlaczego Mariolka, która nie zdążyła go (Artura) poznać, pozwoliła sobie na wydanie krzywdzącego osądu.

Rozmowa II, czyli początek komputerowej odysei z panią Matyldą

Pani Matylda, przyjaciółka mamy Artura, prosi go o udzielenie korepetycji z zakresu obsługi komputera.

¹ M. Fox, *Niebo z widokiem na niebo*, Wrocław, 2003, s. 7.

² Tamże.

³ Tamże, s. 9.

Poznajemy kilka faktów z życia rodzinnego pani Matyldy. Ponadto Artur, zainspirowany jej powiedzeniem: „Jest czas na mazgajstwo i czas uczenia się”⁴, zagląda do Księgi Koheleta.

Artur wybiera się na *mały podryw w świecie za szybką*⁵. Poznaje Beatę. Krótka wymiana zdań na temat rozmowy na czacie.

Pani Matylda opowiada o samodzielnym zgłębianiu tajników obsługi komputera oraz o zatrudnieniu fachowca z firmy komputerowej, który nie miał do niej cierpliwości, podobnie jak mąż. Prosi Artura, by nauczył ją czatować, e-mailować itd.

Artur przyznaje, że nie jest pedantem, dlatego trudno mu się żyje pod jednym dachem z matką pedantką. By uniknąć kłótni, zmuszeni byli ustalić pewne zasady postępowania. Jednak przypadkowe wejście matki do pokoju Artura kończy się często nazwaniem go flejtuchem, bałaganiarzem, niedbalcem itp. Bohater buntuje się na dźwięk słowa flądra.

Dygresja o nauce metodą Callana i wiersz A. Bursy „Języki obce”.

Refleksja na temat Mariolki, której Artur nie zdążył pokochać i o tym, że marzył, by zwróciła się do niego tak pięknie, jak pisała w swoich wierszach Halina Poświatowska.

Lekka, krótka rozmowa Artura z Beatą na czacie. Chłopak wspomina dziewczynkę, od której nie zdążył kiedyś dostać buziaka, gdyż przeniosła się do innego przedszkola. Stwierdza, że życie to dżungla, dlatego *trzeba walczyć lub się przemycać*⁶. Wydaje mu się, że Beata udaje dziewczynkę z pensji pani Latter.

Pani Matylda poznaje wirtualny świat. Jest rozczarowana poziomem rozmów na czacie w pokoju o nazwie „kultura”.

⁴ Tamże, 19.

⁵ Tamże, s.20.

⁶ Tamże, s. 32.

Dowiadujemy się, dlaczego Artur uczęszcza do liceum wieczorowego. Powodem zmiany szkoły były: słabość do włóczenia się po mieście bez sensu i celu, obawa przed zjawiskiem wyrośnięcia na dłoni pani od matematyki kaktusa oraz fakt nieczęstego pojawiania się w szkole rodziców bohatera.

Dygresja o wyjątkowości dnia urodzin – 22 lipca - oraz o imieniu Artur z „Portretów imion” K. Iłakowiczówny.

Poetycka autocharakterystyka bohatera, czyli kwestionariusz mało oficjalny.

Bohater odwiedza bibliotekę. Podąża za śpiewem dochodzącym z wyższego piętra. Zauroczony śpiewem i śpiewającą dziewczyną zbiega na skwer, gdzie zrywa naręczę forsycji i rzuca je pod nogi oniemiałej artystki.

Rozmowa III. Czyli pani Matyllda za szybką albo przed... zależy, z której strony patrzeć

Pani Matyllda informuje, iż poznała na czacie prawdziwych ludzi. Artur zaś wyznaje, że spotkał gimnazjalistkę o imieniu Kinga, dlatego woli już świat realny.

Portret imienia Kinga według Kazimiery Iłakowiczówny.

Historia błogosławionej Kingi, córki króla Węgier, Beli IV.

Artur formułuje w 10 punktach plan pracy nad sobą.

Chłopak identyfikuje się z Martinem Edenem, bohaterem powieści Jacka Londona. Zauroczone Kingą myśli o kobietach jak Eden.

Bohater marzy o tym, by ujawnić się przed Kingą, przyznać, że to on obsypał ją forsycjami. Obawia się jednak odtrącenia. Nie wysyła napisanych

listów ani pięknych wierszy - różnych poetów - w których odnalazł opis własnych uczuć.

Na dworcu kolejowym Artur obserwuje, a następnie rozmawia z chłopakiem, który próbuje wyżebrać od podróżnych pieniądze na bilet. Domyśla się, że zostaną one jednak przeznaczone na inny cel. Obok dworcowych sklepików spotyka Kingę, która lituje się nad szczeniakiem trzymanym na sznurku przez małego chłopca. Artur kupuje tego psa – Mordasa - dla Kingi.

Zakochany Artur szuka śladu swoich przeżyć w poezji. Postanawia *chwycić tylko jedną srokę za ogon*⁷ oraz pisać i opisywać wspaniały i okrutny świat, dla siebie i Kingi.

Bohater wiedział od dziecka, iż miłość związana jest z bliskością i że są różne odmiany tej bliskości. Wspomina o swoich relacjach z matką i ojcem. Nie potrafi jednak wyjaśnić, dlaczego jego rodzice się rozstali.

Kinga w oczach Artura i zewnętrzne oznaki zauroczenia dziewczyną.

Rozmowa IV, czyli o zapatrzeniu pani Matyldy w szybkę (komputera oczywiście) i wynikających z tego wszelakich konsekwencjach

Pani Matylda czatuje i przypala pieczeń. Artur ostrzega, że *zza szybki też można oberwać*⁸.

Bohater pragnie być wytrwały jak Martin Eden, ale nie chce przegrać jak on. Jest przekonany, że dzięki wierze, w siebie i w innych, nadziei i miłości odnajdzie wszystko, czego pragnie i obdarzy innych dobrem.

Poznajemy dokonania Benjamina Franklina.

Spotkanie w parku. Kinga otrzymuje od Artura bratki i wiersz Romana Gorzelskiego. Dziewczyna obawia się, że rodzice nie pozwolą posadzić jej kwiatków na balkonie. Przyznaje, że jej relacje z rodzicami nie należą

⁷ Tamże, s. 57.

⁸ Tamże, s. 67.

do najlepszych. Nie wyrazili zgody na obecność Mordasa w domu. Artur zabiera więc psa do siebie.

Bohater pisze tradycyjny list, by Kinga zapamiętała jego charakter pisma. Opowieść o Mordasie i zapewnienie, że jest mu dobrze. Nawiązanie do praktykowania wiary i wiersz K. Iłakowiczówny „Job”.

Zakochani rozmawiają o literaturze i poetach w poezji. Wymieniają wiadomości za pośrednictwem Onet Komunikatora. Piszą o swoich uczuciach i o odnajdywaniu ich w poezji.

Czat. Artur wyjaśnia Beacie, że nie chce jej zwodzić ani unikać. Wyznaje, że ma dziewczynę. Koleżanka się nie obraża. Cieszy ją, iż poznała w Necie fajnego chłopaka i mogła z nim porozmawiać.

Kinga przesyła w e - mailu wiersz W. Szymborskiej „Liczba Pi”. Opowiada o swojej fascynacji liczbami.

Rozmowa V, o magii liczb i o czymś jeszcze bardzo ważnym

Rozmowa telefoniczna, podczas której bohaterowie wyznają, że chcą być razem. Artur nie może uwierzyć, że wszystko dzieje się naprawdę.

Na Placu Miarki Artur zauważa matkę adorowaną przez jakiegoś mężczyznę. Spotyka także nauczyciela historii z byłego liceum. Dowiaduje się od niego, że adoratorem matki jest były uczeń profesora – historyk literatury pracujący na uniwersytecie. Bohater wspomina dawną szkołę i zapewnia nauczyciela, że skończy liceum wieczorowe, zda maturę i dostanie się na studia.

Kinga wysyła Arturowi wiersze o poezji i poetach.

Relacja ze spotkania autorskiego, na którym Kinga odważyła się zapytać pisarza, o to, czy – skoro pisze on o miłości - naprawdę wie, czym jest miłość, *taka na ZAWSZE*⁹.

Rozmowa VI, czyli o ukradzionym nieboszczyku i misiach – misiach

Pani Matylda informuje swojego korepetytora, że ukradziono jej samochód i o konsekwencjach tegoż zdarzenia. Proponuje, by Artur i Kinga wybrali się z nią i jej mężem do chorzowskiego skansenu, żeby zobaczyć wystawę misiów.

Bohater bez przerwy myśli o Kindze, nie może uwierzyć, że jest jego dziewczyną. Snuje erotyczne marzenia. Odnajduje swoje przeżycia w poezji.

Artur opowiada o strukturze nauki w „wieczorówce”, szkole, której funkcjonowanie mu odpowiada, ponieważ jest *aspołecznym typem*¹⁰. Wspomina również o kontaktach wśród uczniów, znajomościach, które jednak nie są zbyt mocne. Opisuje reakcję uczniów na widok stojącej na dziedzińcu narkomanki. Uświadamia sobie, że tylko – Ula – którą uważał za kobietę nieciekawą – zachowała się godnie i zadzwoniła do straży miejskiej. On sam nie okazał się ani szlachetny, ani bezinteresowny, schował głowę w piasek. Nie chciał, by narkomanka stała się jego „problemem”.

Artur jest zaniepokojony zachowaniem Kingi. Dziewczyna przysłała mu smutne wiersze, m.in. fragment poetyckiej prozy Z. Joachimiaka „Pułapka”, w której bohater utworu snuje refleksje o wolności, o tym, że świat jest szczelnie wypełniony klatkami, a on znajduje się w jednej z nich.

Chłopak domyśla się, że klatka, o której wspomina Kinga, odnosi się do jej sytuacji rodzinnej. Zastanawia się, czy dzieci powinny poddawać się bezwzględnie woli rodziców, żyć po to, by spełniać ich oczekiwania.

By skrócić dłużyący się czas oczekiwania na wizytę w skansenie, Artur sprząta pokój, czym wzbudza zdziwienie matki. Następnie spotyka się z Kingą w skansenie. Wystawę zwiedzają oddzielnie, uważając, że oglądanie

⁹ Tamże, s. 105.

¹⁰ Tamże, s. 117.

misiów w towarzystwie psa to przesada. Arturowi podoba się wystawa, na której zgromadzono m.in. pluszowe misie, misie narysowane przez dzieci itp. Kinga wychodzi z wystawy wściekła.

Dziewczyna otrzymuje od Artura tomik wierszy E. Dickinson. Bohater próbuje się dowiedzieć, dlaczego rodzice Kingi go nie lubią. Ona wyznaje, że uważają go za niebieskiego ptaka i nie chcą, by się z nim spotykała. Artur nie wyobraża sobie ani jednego dnia bez Kingi, mimo to sugeruje, że będzie musiała dokonać wyboru.

Bohater zastanawia się, dlaczego rodzice Kingi mają o nim tak złe zdanie, skoro nie zadali sobie trudu, by go poznać.

Rozmowa VII, czyli do pani Matylde pytanie wprost

Bohater pyta panią Matylde, czy – gdyby miała córkę – zaakceptowałaby go w roli jej chłopaka. Otrzymuje twierdzącą odpowiedź.

Młodzi wymieniają e – maile na temat liczby Szeherezady.

Artur zdaje sobie sprawę z trudnej sytuacji, w jakiej znalazła się Kinga. Myśli również o sobie i dochodzi do wniosku, że żaden z niego niebieski ptak. Przecież cały rok szuka dorywczych zajęć, by mieć własne pieniądze. Uczy się, ma *Frist Certificate*. Po maturze będzie studiował, zda egzamin *Advance*. Nie godzi się na krzywdzące opinie rodziców Kingi, a zwłaszcza ojca, który nazwał go obrzępałą i popaprańcem.

Artur czeka na telefon od Kingi, przegląda gazety i tworzy spis: „Za co kocham Kingę”, by nadać swojej miłości charakter namacalny i rzeczywisty. Dzwoni ojciec dziewczyny. Okazuje się, że Kinga uciekła z domu. Artur odnajduje ją w skansenie, przytuloną do pluszowej zabawki, i zabiera do domu.

Rozmowa zasadnicza, co nie znaczy, że bez perspektyw na jej dalszy ciąg

Matka Artura jest oburzona zachowaniem rodziców Kingi. Telefonuje do nich, informując, że ich córka jest bezpieczna. Artur jedzie do domu dziewczyny, by odbyć z jej rodzicami zasadniczą rozmowę. Próbuje wytłumaczyć, dlaczego córka uciekła z domu i prosi, by ojciec nie zabraniał im się spotykać. W trakcie rozmowy zjawia się Kinga i oznajmia rodzicom, że Artur jest jej chłopakiem, czym zaskakuje nie tylko rodziców, ale również bohatera. Zauważa on, że Kinga przeistoczyła się z zapłakanej dziewczynki w kobietę.

Podręczny słownik pisarzy

Sylwetki pisarzy cytowanych w książce: Adam Asnyk, Paweł Barański, Wojciech Brzoska, Andrzej Bursa, Edward Estlin Cummings, Emily Dickinson, Benjamin Franklin, Allen Ginsberg, Roman Gorzelski, Kazimiera Iłakowiczówna, Zbigniew Joachimiak, Tomasz Jastrun, Kohelet, Maria Kursi, Dariusz Tmasz Lebioda, Paweł Lekszycki, Bolesław Leśmian, Jack London, Marek Aureliusz, Henry Miller, Cyprian Kamil Norwid, Tadeusz Olszewski, Maria Pawlikowska – Jasnorzewska, Sylvia Plath, Jacek Podsiadło, Halina Poświatowska, Ezra Pound, Jacques Prevert, Rainer Maria Rilke, Tadeusz Różewicz, Jan Rybowicz, Leopold Staff, Wisława Szymborska, Jerzy Szymik.

*Jestem kim jestem.
Niepojęty przypadek
Jak każdy przypadek.*

W. Szymborska, „W zatrzęsieniu”¹¹

PROJEKT EDUKACYJNY – „O MNIE, O TOBIE, O NAS”

INFORMACJE O PROJEKCIE

Niniejszy projekt zajęć powstał w oparciu o powieść Marty Fox pt. „Niebo z widokiem na niebo”, ale wykorzystuje również twórczość poetycką i jest wzbogacony piosenkami. Zajęcia mają rozwijać ogólną wrażliwość uczniów i sprawić, że młodzi ludzie dostrzegą siebie i dotykające ich problemy dnia codziennego w nowym świetle.

Przedstawione tu propozycje zajęć mają duży walor wychowawczy. Kładą nacisk na pobudzenie refleksji nad własnym życiem, rozwojem oraz kierują ku rozważaniom na temat świata wartości.

1. Osoba odpowiedzialna za realizację projektu:

- bibliotekarz (lub wychowawca, pedagog).

2. Odbiorcy projektu:

- uczniowie gimnazjum oraz szkoły średniej (15-17 lat).

3. Terminy spotkań:

- raz w tygodniu lub w zależności od potrzeb i możliwości.

4. Cele ogólne:

- Nazwanie i „oswojenie” wybranych problemów, z którymi styka się młodzież.
- Pobudzenie do refleksji na temat własnego życia.
- Inicjowanie sytuacji dających możliwość prezentacji siebie w grupie innych osób.

¹¹ W. Szymborska, *Widok z ziarnkiem piasku. 102 wiersze*, Poznań, 1997, s.176.

- Rozbudzanie dążeń do samopoznania.
- Kształtowanie umiejętności samooceny.
- Zwrócenie uwagi na świat wartości.
- Wzmocnienie poczucia własnej wartości.
- Aktywizacja indywidualnych zainteresowań uczestników.
- Pobudzenie do twórczych działań oraz zdobywania wiedzy.

5. Cele dla prowadzącego

- Rozwijanie ogólnej wrażliwości uczniów.
- Wzmacnianie uczucia szacunku do siebie, do drugiego człowieka i świata wartości.
- Kształtowanie odpowiedzialnego stosunku uczniów do spraw wzajemnego obcowania chłopców i dziewcząt, sympatii, szkolnych miłości.
- Tworzenie sytuacji pozwalających na mówienie o własnych uczuciach, emocjach, przeżyciach.
- Uwrażliwianie na piękno i wartość poezji i piosenki poetyckiej.
- Podkreślenie wartości literatury i uświadomienie jej mocy terapeutycznej.
- Przygotowanie do świadomego, wartościującego i krytycznego odbioru wybranych tekstów kultury.
- Rozwijanie umiejętności sprawnego i swobodnego posługiwania się słowem mówionym i pisanym.
- Rozwijanie wyobraźni i twórczego myślenia.
- Wspomaganie rozwoju ucznia.

6. Cele dla uczestników

- Dostrzeżenie siebie, drugiego człowieka i piękna świata.
- Formułowanie i rozwiązywanie problemów związanych z tekstami kultury i życiem codziennym.
- Dostrzeżenie zarówno trudności, jak i możliwości przewycięzania kłopotów.
- Rozwijanie umiejętności krytycznego spojrzenia na siebie i swoje problemy.
- Zdobywanie wiedzy o sobie w drodze konfrontacji z opiniami i ocenami innych dotyczącymi zmagania się z podobnymi problemami.
- Rozbudzenie motywacji do pracy nad sobą.
- Precyzowanie preferowanych wartości życiowych, kształtowanie ich hierarchii.
- Samodzielne przygotowanie różnego rodzaju form wypowiedzi

7. Tematyka

- Niebo do wynajęcia...
- Ale jestem...
- Nie mów drugiemu, co tobie niemiłe.
- Miłość w czasie popkultury.
- Romea i Julii historia z heppy endem?
- Niektórzy lubią poezję?
- Kto mnie zachwyca?
- Szkoła życia.
- Dom – miejsce magiczne czy prozaiczne?
- O sobie najtrudniej.
- „Niebo z widokiem na niebo” – montaż słowno – muzyczny.

8. Przewidywane osiągnięcia:

- Zaakceptowanie przez uczestników projektu własnego rozwoju oraz wdrożenie do stopniowej realizacji zmian siebie.
- Zwrócenie uwagi na własną sytuację rodzinną, na potrzebę świadomego budowania relacji z członkami rodziny.
- Dostrzeżenie podobieństw w zakresie problemów przeżywanych przez ludzi w określonym wieku oraz zasugerowanie możliwości rozwiązywania tych problemów.
- Podniesienie poczucia własnej wartości.
- Prezentacja przez uczniów wzorów, które im imponują.
- Wartościowanie wybranych tekstów kultury pod różnymi względami (etycznym, estetycznym, merytorycznym).
- Komunikowanie się w zespole.
- Dostosowywanie środków językowych do intencji wypowiedzi, sytuacji komunikacyjnej i formy wypowiedzi.
- Dbłość o kulturę języka.
- Właściwe i sprawne korzystanie ze zgromadzonych materiałów.

9. Motywowanie uczestników:

- pochwały;
- podkreślanie: oryginalności wypowiedzi, precyzji wyrażania myśli, poczucia humoru, umiejętności krytycznej oceny zjawisk, organizacji pracy zespołu itp.;
- zachęcanie do poszukiwania dodatkowych materiałów i ich prezentowania w formie odpowiadającej zainteresowanym.

Przykład:

Dla uczestnika pasjonującego się współczesną muzyką młodzieżową:
Obraz relacji międzyludzkich w muzyce młodzieżowej, której słuchasz.

10. Formy prezentacji:

- wybrane materiały - opracowane w trakcie zajęć - zaaranżować w formie gazetki w bibliotece szkolnej;
- zaprosić gości na inscenizację będącą zwieńczeniem zajęć;
- napisać artykuł i zamieścić go tam, gdzie na pewno ktoś go przeczyta i być może doceni;
- opowiedzieć innym o swoich działaniach;
- po prostu się pochwalić.
- być zadowolonym z dobrze zrealizowanego zadania – zadowolenie bywa zauważalne, a często prowokuje pytania.

11. Ewaluacja

- obserwacja siebie i uczestników zajęć oraz zadawanie pytań;
 - samoocena uczniów;
- lub
- samoocena w formie wybranej przez uczniów.

12. Uwagi o realizacji projektu

Projekt przeznaczony jest do realizacji w ramach zajęć bibliotecznych lub innych spotkań organizowanych przez szkolną bibliotekę (świetlicę, świetlicę środowiskową).

Realizując projekt, można wykorzystać wszystkie zaproponowane scenariusze spotkań lub wybrać te, które (w opinii osoby prowadzącej zajęcia) poruszają zagadnienia wskazane do omówienia w konkretnej grupie uczniów.

Zaprezentowane scenariusze można modyfikować. Wskazówki dotyczące dodatkowych rozwiązań zaproponowane są w każdym z nich w podpunkcie: Uwaga pomysł! Zawarte tu propozycje mogą stać się dla bibliotekarza realizującego projekt swoistą inspiracją, punktem wyjścia własnych, niepowtarzalnych rozwiązań.

13. Uwaga pomysł!

Realizację projektu można wzbogacić przygotowaną ekspozycją (gazetką ścienną, projekcją filmową) wiążącą się tematycznie z poruszonymi zagadnieniami. Powinna ona jednak stanowić tło rozważań, pojawić się mimochodem. Treścią takiej ekspozycji mógłby być np. motyw literacki, filmowy.

Przykłady

Temat: Dom – miejsce magiczne czy prozaiczne?

Ekspozycja - *Dworek szlachecki* (ilustracje, fragmenty utworów).

Temat: Miłość w czasie popkultury.

Ekspozycja – *Kultura masowa* (artykuł tematyczny, ilustracje sygnalizujące ikony kultury masowej: Elvis Presley, Barbie, hamburger, dżinsy).

Temat: Szkoła życia.

Projekcja filmu: *Panna Nikt*, reż. A. Wajda.

SCENARIUSZE ZAJĘĆ

Niebo do wynajęcia...

Logo zajęć – ANIOŁEK

Cele:

- Czym jest niebo dla człowieka?
- Dlaczego ludzie mówią o niebie?
- Czy mogę wynająć komuś moje niebo?

Miejsce: łąka, ogród, park...

Metody i formy pracy: pokaz, ćwiczenia redakcyjne, elementy wykładu, rozmowa kierowana, wyjaśnianie, praca ze słownikiem, metoda „słoneczko”.

Pomoce dydaktyczne: Robert Kasprzycki - piosenka „Niebo do wynajęcia” (z płyty o tym samym tytule), karty z cytatami, *Słownik języka polskiego* pod red. M. Szymczaka, kartki papieru, flamastry, odtwarzacz CD.

Czas: ok. 90 - 120 minut

Tok zajęć:

1. Zajęcia integrujące grupę.

- Znajdź swój kawałek nieba.

Uczestnicy obserwują NIEBO przez około 2-3 minuty.

- Przedstawienie się.

Uczniowie podają swoje imiona oraz króciutkie spostrzeżenie o wybranym przez siebie kawałku nieba.

2. Biblioterapia właściwa:

- Wysłuchanie piosenki Roberta Kasprzyckiego „Niebo do wynajęcia”¹²
- *Poszukuję nieba do wynajęcia...* – redagowanie ogłoszenia.
- Odczytanie ogłoszeń. Zawieszenie ich w widocznym dla wszystkich miejscu, np. na wcześniej przygotowanej tablicy.
- *Niebo w muzyce pop (&rock) i piosenke poetyckiej* – miniwykład

¹² Dostępny w Internecie: <http://www.kasprzycki.pl> [dostęp 21 kwietnia 2006].

prowadzącego (dodatkowo np. zilustrowany fragmentami utworów).

Do wyboru, np.:

Anna Maria Jopek „Niebo”

Andrzej Piaseczny „Prawie do nieba”

Szymon Wydra & Carpe Diem „Teraz wiem”

Wilki „Aborygen”

Dżem „Dzień, w którym pękło niebo”

Grzegorz Turnau „Znów wędrujemy” (słowa K.K. Baczyński)

Marek Grechuta „Świat w obłokach”

- Dlaczego współcześni piosenkarze śpiewają o niebie?
- Niebo w książce M. Fox pt. „Niebo z widokiem na niebo”. Interpretacja tytułu. Swobodne spostrzeżenia, refleksje.
- Niebo – co to takiego? Zdefiniowanie pojęcia – metoda „słoneczko”.
- Porównanie powstałego wyjaśnienia z definicją słownikową. Zasygnalizowanie spostrzeżeń.
- Czym jest niebo dla człowieka?

3. Zakończenie:

- Czy mogę komuś wynająć niebo? Uczestnicy podchodzą do tablicy ogłoszeń.
- Osoby, które znalazły odpowiednie ogłoszenie, opowiadają, dlaczego by na nie odpowiedziały / zainteresowały się nim.
- *Niebo w cytatach* – rozdanie kart z cytatami.

Cytaty¹³:

A ludzie rzekną, że nieba szaleją,

A nieba rzekną: że przyszedł dzień Wiary.

Cyprian Kamil Norwid

Każdy na ziemi ma takie niebo, czyściec i piekło, na jakie zasługuje.

Jerzy Andrzejewski

Nikt bowiem nie może uciec przed skutkami tego, co dzieje się pod sklepieniem nieba.

Paulo Coelho, „Alchemik“

¹³ Dostępne w Internecie: <http://pl.wikiquote.org/wiki/Niebo> i <http://cytaty.eu/motyw/niebo.html> [dostęp 12 listopada 2006].

Próba zrealizowania nieba na ziemi kończy się zawsze wyprodukowaniem piekła.

Karl Popper

Wrota niebios i piekieł sąsiadują z sobą i są identyczne.

Nikos Kazantzakis, „Ostatnie kuszenie Chrystusa”

Wszystkie dni stają się takie same wtedy, kiedy ludzie przestają dostrzegać to wszystko, czym obdarowuje ich los, podczas gdy słońce wędruje po niebie.

Paulo Coelho, „Alchemik”

Wykreślić ze świata przyjaźń.... To jakby zagasić słońce na niebie, gdyż niczym lepszym ani piękniejszym nie obdarzyli nas bogowie.

Cyceron

Kto nie doznał goryczy ni razu

Ten nie dozna goryczy w niebie.

Adam Mickiewicz

Niebo gwiazdziste nade mną i prawo moralne we mnie.

Immanuel Kant

Dla przeciwwagi wielu uciążliwości życia niebo ofiarowało człowiekowi trzy rzeczy: nadzieję, sen i śmiech.

Immanuel Kant

- *Mój „niebiański” aforyzm – redagowanie złotej myśli.*
lub

Rozwiń w kilkudzaniowej wypowiedzi cytat, który uważasz za najtrafniejszy.

Uwaga pomysł!

A)

Jeżeli zajęcia nie mogą się odbyć na świeżym powietrzu.

1. część spotkania - *Niebo – fotomotyw* - prezentacja multimedialna przedstawiająca zdjęcia nieba (różne pory roku i dnia).

Zdjęcia należy wykonać samodzielnie lub poszukać ich w albumach fotograficznych, Internecie¹⁴. Uzupełnieniem zdjęć mogą być cytaty.

Ciekawym rozwiązaniem byłaby prezentacja „Niebo w teleskopie astronoma”.

¹⁴Zob.: <http://www.fotomotywy.pl/> [dostęp 15 listopada 2006].

B)

Niebo w różnych wierzeniach - wykład (prezentacja).

Np.

- religie monoteistyczne
- mitologia Słowian
- buddyzm
- mitologia Indian

C)

Niebo w naszym języku

Siódme niebo, dziury w niebie nie będzie, jak grom, jak piorun z jasnego (pogodnego) nieba itd.

- Zilustruj wybrany związek frazeologiczny.
- Odegrajcie scenkę ukazującą prawdopodobne zdarzenie, którego puentą mógłby być jeden ze związków frazeologicznych.

Ale jestem...

Logo zajęć – zegar piaskowy

Cele:

- Poznaj siebie!
- Bądź sobą!
- Jesteś indywidualnością!
- Jesteśmy różni!
-

Miejsce: biblioteka lub dowolna sala lekcyjna, świetlica.

Metody i formy pracy: pokaz, praca z tekstem, rozmowa kierowana, ćwiczenia redakcyjne, mapa myśli, wyjaśnianie, komentowanie, praca w grupach jednorazowo organizowanych, praca zbiorowa i jednostkowa.

Pomoce dydaktyczne: piosenka „Ale jestem” z płyty Anny Marii Jopek („Ale jestem”), kserokopie wiersza W. Szymborskiej „W zatrzęsieniu” (lub np. foliogram), „Portrety imion” K. Iłakowiczówny, karteczki z imionami, kartki z fragmentem piosenki „Ale jestem” - do uzupełnienia, odpowiednie fragmenty powieści M. Fox, odtwarzacz CD.

Czas: 120 minut.

Tok zajęć:

1. Zajęcia integrujące grupę:

- *Jestem...* – dokończenie rozpoczętego zdania.
- Wysłuchanie piosenki „Ale jestem” z repertuaru Anny Marii Jopek¹⁵
- *Ta piosenka...* – podzielenie się refleksjami, wrażeniami wywołanymi utworem.

2. Biblioterapia właściwa:

- Odczytanie wiersza W. Szymborskiej „W zatrzęsieniu”¹⁶
- Rozmowa na temat utworu.
 - Na jakie pytania próbuje odpowiedzieć utwór?
 - Jaką postawę prezentuje podmiot liryczny?
 - Jakie jest przesłanie wiersza?
- Odczytanie fragmentów książki M. Fox. Najlepiej, by przeczytali je

¹⁵ Dostępny w Internecie: <http://www.universalmusic.pl/amj/> [dostęp 16 listopada 2006].

¹⁶ W. Szymborska, *Widok z ziarnkiem piasku. 102 wiersze*, Poznań, 1997, s.176.

uczestnicy zajęć (chłopcy). Można również przygotować wcześniej nagranie odpowiednich fragmentów.

- „O sobie, czyli gry i zabawy domowe”
 - „O sobie, czyli o byciu tzw. obibokiem i tego konsekwencjach”
 - „Dalej o sobie, tym razem o czekoladowych urodzinach”
- Zwrócenie uwagi na przytoczoną w ostatnim fragmencie charakterystykę imienia Artur (głównego bohatera) pochodzącą z książki K. Iłakowiczówny „Portrety imion”.
 - Czy i dlaczego przytoczony opis pasuje do głównego bohatera? – rozmowa.
 - Podział na grupy - losowanie kartek z imionami. Uczestnicy, którzy wylosowali to samo imię, tworzą zespół. Wspólnie – na podstawie własnych obserwacji i doświadczeń - opracowują *Portret imienia*.
 - Odczytanie wypowiedzi przez kolejne grupy. Wymiana zdań na temat przygotowanych *Portretów*.
 - Sformułowanie wniosków, które nasunęły się w czasie wykonywania ćwiczenia i jego omawiania. Zapis w postaci mapy myśli.
 - Powrót do powieści. Odczytanie fragmentu „Jeszcze o sobie, kwestionariusz mało oficjalny”.

3. Zakończenie:

- *Mój mało oficjalny kwestionariusz* - Uzupełnienie tekstu (na podstawie fragmentu piosenki „Ale jestem”) lub stworzenie własnego oryginalnego kwestionariusza.

Jestem,

.....,

.....,

.....

ale jestem!

Jestem *i*

....., *co*,

jestem, *która*

ale jestem!

- Odczytanie zapisów – ochotnicy.
- *Portrety imion* – prowadzący odczytuje charakterystyki imion, jakie noszą uczestnicy zajęć. Może wykorzystać „Portrety imion” K. Iłakowiczówny oraz księgę imion - w formie tradycyjnej lub online¹⁷.

¹⁷ Dostępna w Internecie: <http://kartki.onet.pl/imiona.html> [dostęp 15 października].

Uwaga pomysł!

A)

Osoby biorące udział w zajęciach mogą pracować samodzielnie i stworzyć np. poetycki portret własnego imienia.

B)

Spotkanie może być punktem wyjścia lekcji mającej na celu poznanie mechanizmów powstawania imion i nazwisk oraz ich znaczenia dla kultury języka polskiego.

C)

Co decyduje, a co powinno decydować o wyborze imienia? – burza mózgów.

D)

Portret imienia w wydaniu rap itp.

E)

Gdybym mógł mieć drugie życie, chciałbym być...

Romea i Julii historia z heppy endem?

Logo lekcji – CZERWONA RÓŻA (lub ilustracja z książki „Mały Książę”)

Cele:

- „Stajesz się odpowiedzialny na zawsze za to, co oswoiłeś”!

Miejsce: biblioteka, świetlica, sala lekcyjna.

Metody i formy pracy: praca z tekstem, pokaz, praca zbiorowa, rozmowa kierowana, metoda sytuacyjna, metoda impresyjna.

Pomoce dydaktyczne: teledysk „Niech mówią, że to nie jest miłość” (DVD lub CD „Tu es Petrus”), powieść M. Fox, piosenka w wykonaniu R. Rynkowskiego „Ten sam klucz” (z płyty „Dary losu”), piosenka „Nie znajdą nas” w wykonaniu M. Bajora (z płyty „Kocham jutro”), odtwarzacz DVD i CD.

Czas: 90 minut.

Tok zajęć:

1. Zajęcia integrujące grupę.

- Teledysk (piosenka) „Niech mówią, że...” (muz. P. Rubik, sł. Z. Książek)¹⁸
- Porozmawiajmy o piosence.
 - Czy dostrzegamy jakiś związek między myślą, którą przekazuje a zdarzeniami ukazanymi w powieści?

2. Biblioterapia właściwa:

- Kinga i Artur – Romeo i Julia we współczesnym wydaniu? – czytanie, komentowanie, dyskutowanie, wnioskowanie.
 - Decyzja Kingi o opuszczeniu domu – przyczyny i konsekwencje.
 - *Portret Kingi* – praca zbiorowa (zapis w dowolnej formie).
 - Rozmowa Artura z matką oraz rodzicami Kingi.
 - Ocena zachowania Artura.
- Wysłuchanie piosenki „Ten sam klucz” (muz. R. Rynkowski, sł. J. Cygan)¹⁹

¹⁸ Dostępny w Internecie: <http://tekstpiosenki.emuzyka.pl/8727/1.html> [dostęp 9 listopada].

¹⁹ Dostępny w Internecie: http://www.rynkowski.art.pl/plyta_07_09.htm [dostęp 17 października].

- Pomyślmy o swoich domach. Zastanówmy się, co możemy zrobić, by było lepiej. Chwila refleksji.

3. Zakończenie:

- Jak przeżywać miłość?

Prowadzący może odczytać fr. powieści poruszający problem fizycznego okazywania miłości.

- Wysłuchanie piosenki „Nie znajdą nas” (muz. P. Rubik, sł. A. Ozga)²⁰

- Określ wrażenia (skojarzenia), jakie wywołała w tobie piosenka. Krótka wypowiedź każdego uczestnika.

Uwaga pomysł!

A)

Inne utwory muzyczne wiążące się z tematem, np. piosenki z musicalu „Romeo i Julia” w reżyserii J. Józefowicza.

B)

„*Kochać - to nie znaczy zawsze to samo*” – dyskusja zainspirowana piosenką zespołu De Mono.

C)

Romeo! Czemuż ty jesteś Romeo! – absurdałna/ szkolna wersja sceny balkonowej (scena balkonowa z przyszłości itp.).

²⁰ Bajor Michał: Kocham jutro. [CD] POMATON EMI, 2000.

Niektórzy lubią poezję...?

Logo zajęć – PEGAZ

Cele:

- Co to takiego poezja?
- Dla kogo jest poezja?
- O czym piszą poeci?
- Czy warto dzisiaj czytać wiersze?

Miejsce: biblioteka.

Metody i formy pracy: pokaz, praca z tekstem, rozmowa kierowana, mapa mentalna, improwizacja, praca zbiorowa, praca w grupach.

Pomoce dydaktyczne: nagranie wiersza W. Szymborskiej „Niektórzy lubią poezję” (z tomu „Koniec i początek”) oraz piosenki zespołu Maanam „Nic dwa razy się nie zdarza” z płyty „Róża”, utwory poetyckie przyniesione przez uczniów, kserokopie fragmentów powieści M. Fox (lub egzemplarze książki), odtwarzacz CD, duże kartony papieru, flamastry.

Czas: 120 minut

Zajęcia poprzedzone są zadaniem domowym. Każdy uczestnik zobowiązany jest przynieść swój ulubiony wiersz lub taki, który po prostu zna, zapamiętał, ma on dla niego szczególne znaczenie itp.

Tok zajęć:

1. Zajęcia integrujące grupę:

- Odczytanie fragmentów przyniesionych wierszy. Swobodne komentarze.

2. Biblioterapia właściwa:

- Poezja w życiu Artura – bohatera powieści M. Fox - praca w grupach.

Zespoły otrzymują do analizy fragment powieści z przytoczonym utworem poetyckim. Interpretują wiersz i próbują ustalić jego związek z wydarzeniami z życia bohatera. Zapisują wnioski na dużych arkuszach papieru.

- Zawieszenie arkuszy w widocznym miejscu. Omówienie ćwiczenia przez sprawozdawców poszczególnych grup. Prowadzący

powinien zwrócić uwagę na wybrane przez grupy sposoby notowania.

- Rola poezji w życiu Artura – wspólne komentowanie efektów pracy, sporządzenie notatki w postaci mapy mentalnej.
- Jakim chłopcem jest Artur?

Wrażliwość, inteligencja, erudycja to cechy bohatera, na które uczniowie na pewno zwrócą uwagę.

- Być wrażliwym – co to znaczy? Bycie wrażliwym to zaleta czy wada?
- Wysłuchanie wiersza W. Szymborskiej „Niektórzy lubią poezję”²¹

- Do jakich przemyśleń skłania wiersz?
- Czy czytanie poezji to śmieszne, niepoważne zajęcie? Powód do wstydu?
- Czy tylko wrażliwi czytają wiersze?
- Czy na co dzień obcujemy z poezją?
 - Wysłuchanie piosenki zespołu Maanam „Nic dwa razy się nie zdarza” (do słów W. Szymborskiej)²²
- Rozwiń myśl: *Poezja w moim życiu*. Wypowiedzi ochotników.

3. Zakończenie:

- *Wierszami pisane* - improwizacja z wykorzystaniem wierszy przyniesionych na zajęcia – praca w grupach.
- *Poetycki mizmasz* – połączenie improwizacji przygotowanych przez poszczególne grupy.

Uwaga pomysł!

I. Ćwiczenia podsumowujące:

Do wyboru

Ćwiczenie A

- Wykonanie poleceń francuskiego poety.

Tristan Tzara (tłum. W. Natanson) ²³

²¹ W. Szymborska, op. cit. s.144.

²² *Poezja polska od średniowiecza do współczesności*: wybór A. Rajca, J. Polanicki, Warszawa, 2001, s. 537-538.

²³ H. Dobrowolska, *Jutro pójdę w świat. Podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy piątej szkoły podstawowej*, Warszawa, 1999, s. 112.

²⁷ Zaczepnięte z podręcznika H. Dobrowolskiej, op.cit.

Weź numer gazety
Chwyć nożyczki
Wybierz artykuł długości
Wiersza, który chcesz napisać
Wytnij ten artykuł
Starannie wybierz słowa
Włóż do worka
Delikatnie wstrząśnij
Wybierz pewną ilość słów
Przepisz starannie w porządku
W jakim te słowa opuściły worek.
Wiersz taki będzie twym wizerunkiem
A ty zostaniesz pisarzem
Niezmiernie oryginalnym
O pięknej wrażliwości,
Choć – niedocenionej.

- Czy podoba ci się „twój” wiersz?

Ćwiczenie B

Czy każdy jest poetą? ²⁷

- a) Przytoczenie wypowiedzi D. Wawiłow zamieszczonej w książce *„Tego nie dowiecie się w szkole (z wizytą u pisarzy)*.
- b) Zredagowanie – na podstawie przytoczonej wypowiedzi – instrukcji tworzenia haiku.
- c) Piszemy haiku („okruch”).

Napisane utwory można zebrać w antologię (np. wzbogaconą ilustracjami autorów) lub przygotować prezentację multimedialną.

II. Pomysł na spotkanie.

Spotkanie dla młodych poetów, np. *Rozmowy o pracy twórczej/ Kim jest poeta?/ Jestem poetą*

Dzielenie się doświadczeniami przez uczestników spotkania przeplatane rozmową na temat utworów poruszających zagadnienie tworzenia poezji.

Utwory, np.:

Miron Białoszewski „Mironczarnia”
Andrzej Bursa „Ja chciałbym być poetą”
Wisława Szymborska „Radość pisania”
Julian Tuwim „Sitowie”
Tadeusz Różewicz „Pragnienie”
Tadeusz Różewicz „Kto jest poetą”

Halina Poświatowska, *** (Z tęsknoty pisze się wiersze)
Jarosław Iwaszkiewicz, *** (Chciałbym napisać, jak pies biegnie)
Zbigniew Herbert „Chciałbym opisać”
Jan Twardowski „O moich wierszach”
Adam Ziemianin „Antyfona do wiersza”

Kto mnie zachwyca?

Logo zajęć – ZDJĘCIE A. EINSTEINA

Cele:

- Czy szukamy jeszcze autorytetów?
- Wiedza? – Jaka? Skąd? Dlaczego? I po co?

Miejsce: biblioteka.

Metody i formy pracy: praca z tekstem, ćwiczenia redakcyjne, rozmowa kierowana, dyskusja, praca indywidualna.

Pomoce dydaktyczne: powieść M. Fox, kartki papieru, księgozbiór biblioteki.

Czas: 90 - 120 minut.

Tok zajęć:

1. Zajęcia integrujące grupę:

- Czy prawdziwa jest opinia, że współcześnie obserwujemy kryzys autorytetów? – dyskusja.

2. Biblioterapia właściwa:

- Artur o poetach. Odczytanie wybranego fragmentu powieści.
- Czym charakteryzują się noty biograficzne zamieszczone w powieści?
- Jaka postać jest dla mnie ważna? Co o niej wiem? Skąd czerpię informacje?
- *Wiem więcej...* – uczestnicy redagują kilkuzdaniową wypowiedź o znaczącej dla siebie postaci. Korzystają z publikacji dostępnych w bibliotece.
- Prezentacja wypowiedzi – ochotnicy.

3. Zakończenie:

- Czy taka wiedza, jaką dysponuje Artur, jaką zdobyliśmy i zaprezentowaliśmy my, jest potrzebna? Czy warto takimi informacjami zaprzętać sobie głowę? Dlaczego?
- Czy posiadanie takich informacji to wynik „kucia”? Jak je gromadzimy?

Uwaga pomysł!

A)

Zredagowane przez uczniów wypowiedzi to doskonały materiał do gazetki.

B)

Temat: Chcę wiedzieć więcej o...

Logo zajęć – Encyklopedia (książka i CD)

I

1. Prezentacja utworów poety, którego wiersze pojawiły się w powieści.

Wiersze mogą:

- recytować, np. uczniowie z kółka teatralnego;
- odczytać uczestnicy zajęć.

2. Wyszukiwanie informacji na temat twórcy.

3. Wspólne przygotowanie wypowiedzi.

lub

2. *Mój ulubiony poeta/poeci* – praca samodzielna.

(Wywiad z...)

Na zajęciach można skupić się na poszukiwaniu informacji o postaciach nauki, polityki itd. Wybór dziedziny uzależniony jest od zainteresowań grupy.

C)

Opracowanie antologii wierszy. Wybór tytułu, układu liryków, zakresu itp.

Praca w grupie lub indywidualna.

Propozycje:

Antologia kujona

Antologia – niezbędnik

Wybór wierszy dla nieczytających poezji

D)

„Nie mogę zrozumieć, jak zachwyca, jeśli nie zachwyca” – refleksje/
dyskusja w związku z myślą zawartą w „Ferdydurke” W. Gombrowicza.

E) Opracowanie *Listy lektur współczesnego nastolatka*

Szkoła życia.

Logo – gazeta.

Cele:

- Jakimi wartościami kierujemy się w życiu?
- Dlaczego chowamy głowę w piasek?

Miejsce: dowolne.

Metody i formy pracy: pokaz, rozmowa, metoda „słoneczko”, improwizacja, metoda sytuacyjna, wyjaśnianie, praca jednostkowa, zbiorowa.

Pomoce dydaktyczne: powieść M. Fox, kartki papieru, wiersz Cz. Janczarskiego „Nie mijam”, tablica (lub arkusz papieru) do sporządzenia mapy mentalnej.

Czas: 90 minut.

Tok zajęć:

1. Zajęcia integrujące grupę:

- Prowadzący improwizuje niewielkie zamieszanie, np. szuka czegoś. W pewnym momencie niszczy dowolny materiał przygotowanych na poprzednich zajęciach przez jedną z grup i przechodzi do prowadzenia spotkania. Obserwuje zachowanie uczestników. Omówienie ich reakcji (lub braku tychże) inicjuje problematykę zajęć.
- Wyeksponowanie słowa wartość. Wspólne opracowanie mapy mentalnej.

2. Biblioterapia właściwa:

- Analiza fragmentu powieści „Moja szkoła, czyli o byciu *wieczorowym* i o strusiach, które czasami przychodzą niespodziewanie i bez zaproszenia.”
 - Jesteś na miejscu Artura? Jak się zachowujesz?
 - Komentowanie, ocenianie zachowania postaci.
- „Właśnie o takich nieciekawych ludziach chciałbym kiedyś pisać reportaże” – powiedział Artur. O jakim wrażliwym człowieku Ty mógłbyś napisać? Podziel się swoimi spostrzeżeniami i obserwacjami.
- Zapoznanie z wierszem Cz. Janczarskiego „Nie mijam”²⁴
- Odczytywanie metaforycznego znaczenia utworu.
 - Przeżycia osoby mówiącej.
 - Zachowania i postawy ludzi zasygnalizowane w wierszu.
 - Czym należy kierować się w życiu? - określenie przesłania utworu.

²⁴ Cz. Janczarski, *Nie mijam*, [w:] *Wiersze dla Was. Antologia polskiej poezji współczesnej*, wybrał J. St. Kopczewski, Warszawa, 1981, s. 82.

3. Zakończenie:

- Jakimi wartościami kierujesz się w życiu? Napisz, jak realizujesz jedną z nich (forma dowolna).
- Spróbujmy zredagować definicję człowieczeństwa – metoda „słoneczko”.

Uwaga pomysł!

A)

Szczęście wg różnych systemów filozoficznych.

B)

Platońska triada wartości.

C)

W. Szymborska „Minuta ciszy po Ludwice Wawrzyńskiej”.

D)

Wokół nas - napiszmy reportaż.

E)

Współczesny świat – wspólne opracowanie reportażu na podstawie kilku numerów dzienników (kolaż „prasowy”).

Dom – miejsce magiczne czy prozaiczne?

Logo zajęć – RYSUNEK MAŁEGO DZIECKA PRZEDSTAWIAJĄCY DOM

Cele:

- Jaką rolę odgrywa dom w życiu człowieka?

Miejsce: biblioteka, świetlica lub sala lekcyjna.

Metody i formy pracy: praca z tekstem, przekład intersemiotyczny, impresja, rozmowa kierowana, mapa myśli, wystawa, pokaz, metoda problemowa.

Pomoce dydaktyczne: rysunki uczniów klasy pierwszej (wystawa „Mój dom”), kartki papieru, piosenka „Sielanka o domu” z repertuaru Wolej Grupy Bukowina, kserokopie wierszy: J. Liebert „Dzieciństwo”, J. Baran „Dom rodzinny”, J. Tuwim „Zapach szczęścia”, A. Ziemiański *Matce*, przybory do rysowania (malowania), plansza z przysłowiami, książka M. Fox, odtwarzacz CD.

Czas: 120 minut.

Tok zajęć:

1. Zajęcia integrujące grupę:

- Zaprezentowanie wystawy rysunków uczniów klasy I. Tytuł wystawy „Mój dom”.
- Komentowanie, ocenianie, dzielenie się wrażeniami.
- DOM – każdy z uczestników sporządza mapę skojarzeń.
- Rozmowy w kręgu:
 - Jaką rolę odgrywa dom w życiu człowieka? Co o tym świadczy?

Uczniowie zapewne posłużą się przysłowiem: „Wszędzie dobrze, ale w domu najlepiej”.

- Prowadzący prezentuje inne przysłowia mówiące o domu.

Np.

Co w domu, do tego nic nikomu.

Kijem go z domu nie wypędzisz.

Nie rządz się w cudzym domu.

Kto dom buduje, grób sobie muruje.

Co dom, to inny kram.

Tam dom, gdzie dobrze.
Gość w dom, Bóg w dom.
W swoim domu i kąty pomagają.
Brudy pierz (pierze się) w domu.²⁵

- Rozwiń w kilkudzaniowej wypowiedzi myśl zawartą w wybranym przysłowiu.

2. Biblioterapia właściwa:

- Jaki jest mój dom? Jakie są domy, które znam? – chwila refleksji.
- Przypomnienie treści książki M. Fox:
 - Dzieciństwo Artura.
 - Rozstanie rodziców.
 - Relacje Artura z matką.
 - Pani Matylda i jej rodzina.
- Jaki był dom Artura? Z jakimi problemami musiał się zmierzyć? Czy mu się to udało?
- Praca indywidualna z tekstem poetyckim. Uczniowie otrzymują po jednym z czterech utworów wybranych przez prowadzącego.
 - J. Liebert „Dzieciństwo”²⁶
 - J. Baran „Dom rodzinny”²⁷
 - J. Tuwim „Zapach szczęścia”²⁸
 - A. Ziemiański ****Matce*²⁹

Polecenie: Narysuj ilustrację do wiersza, który przeczytałeś

- Prezentacja i omówienie prac.
- Dom – miejsce magiczne czy prozaiczne? Dlaczego? – swobodna rozmowa.

3. Zakończenie:

- Wysłuchanie piosenki „Sielanka o domu”(muz. W. Juszczyński, sł. W. Bellon)³⁰
- A jaki będzie twój dom? Gdzie go zbudujesz?
 - Impresja – forma dowolna.

²⁵ *Księga przysłów polskich*: zebrali i oprac. D. i W. Maślowski, Kęty, 2000, s. 97-98.

²⁶ J. Liebert, *Pisma zebrane 1. Poezja – proza*, Kraków, 1976, s. 235.

²⁷ A. Łuczak, E. Prylińska, *Język polski. Między nami. Podręcznik dla klasy drugiej gimnazjum*, Gdańsk, 2003, s. 128.

²⁸ J. Tuwim Julian, *Wiersze 2*, Warszawa, 1986, s. 60.

²⁹ Dostępny w Internecie: <http://www.ziemiański.art.pl/> [dostęp 20 października 2006].

³⁰ Dostępny w Internecie: <http://www.pulsar.net.pl/bukowina/> [dostęp 22 października 2006].

Uwaga pomysł!

A) Zamiast zilustrowania wierszy można zaproponować przygotowanie scenek dramowych inspirowanych utworami.

B)

Uczniowie mogą wykonać prace plastyczne inspirowane utworami Cz. Miłosza z cyklu „Świat. Poema naiwne” i wyeksponować je w formie wystawy.

C)

Inne wiersze

Np.

T. Różewicz „Kasztan”

Z. Herbert „Dom”

L. Staff „Dzieciństwo”

W. Woroszyński „Czas miłości”

lub malarstwo

Np.

Lawrence Alma – Tadema „Promienie słońca”

Stanisław Kamocki „Kwiaty przed chatą”

Józef Chełmoński „Dworek w Kuklówce”

D)

Problem rozpadu rodziny – wiersz Anny Świrszczyńskiej „Dzieci się zadziwią”.

E)

T. Różewicz „Matka odchodzi” – fragmenty.

F)

Dom rodzinny/ Dom z moich marzeń itp. – np. opowiadanie/ kartka z pamiątnika/ zapis w dzienniku/ opis.

G)

Znane mi domy:

- literackie,
- filmowe.

O sobie najtrudniej...

Logo zajęć – ZDJĘCIE PROWADZĄCEGO SPOTKANIE

Cele:

- Jaki jesteś, nie wie nikt?
- Najtrudniej poznać samego siebie!

Miejsce: biblioteka, świetlica, dowolna sala lekcyjna.

Metody i formy pracy: pokaz, metoda problemowa, rozmowa kierowana, ćwiczenia redakcyjne, praca zbiorowa, praca jednostkowa.

Pomoce dydaktyczne: arkusz papieru z naszkicowaną postacią bohatera powieści, mazaki, książka M. Fox, kartki papieru.

Czas: ok. 90 min.

Każdy z uczestników ma przynieść na zajęcia wybrane przez siebie zdjęcie, na którym został uwieczniony.

Tok zajęć:

1. Zajęcia integrujące grupę:

- Wyeksponowanie zdjęć.
 - Opowiedz o sobie na zdjęciu. Przybliż sytuację, w której zostało wykonane.

2. Biblioterapia właściwa:

- Jaki jest Artur – bohater powieści M. Fox? Wypowiedzi na forum. Argumentowanie, przekonywanie, sprawdzanie, czy wymieniona cecha znajduje uzasadnienie w postępowaniu chłopca.
- Zapisywanie cech postaci na plakacie (po jednej stronie zalety, po drugiej wady).
- Która cecha Artura podoba mi się najbardziej? Co mnie łączy z bohaterem? – swobodna rozmowa.
- Wiemy, jaki jest Artur? A ja? Jaki jestem? Redagowanie autocharakterystyki.
- Odczytanie wypowiedzi ochotników.

3. Zakończenie:

- Artur nie uważał się za człowieka idealnego. Opracował plan pracy nad sobą.

- Prowadzący odczytuje fr. powieści: „Plan pracy nad sobą, czyli tak właśnie trzymać”.
- A jak wyglądałby twój plan pracy nad sobą? Sporządzanie planu.
- Prezentacja wybranych wypowiedzi.

Uwaga pomysł!

A)

O sobie żartobliwie.

B)

Zakończenie

Prowadzący odczytuje wiersz J. Tuwima „Nauka”. Chwila refleksji.

Próba sformułowania przesłania utworu.

lub

Piosenka „Kocham jutro” (muz. W. Korcz, sł. Wojciech Młynarski) z płyty o tym samym tytule.

C)

W. Szymborska „Obmyślam świat” (z tomu „Wołanie do Yeti”).

„Niebo z widokiem na niebo” – montaż słowno – muzyczny.

Logo zajęć – ZDJĘCIE PRZEDSTAWIAJĄCE SŁONECZNE NIEBO.

Cele:

- Bądźmy twórczy!
- Podzielmy się naszym niebem!

Miejsce: dowolne.

Metody i formy pracy: praca zbiorowa, grupowa, indywidualna, burza mózgów, praca z tekstem, pokaz, dyskusja, ćwiczenia redakcyjne, rozmowa, metoda ekspresyjna, inscenizacja.

Pomoce dydaktyczne: teksty wierszy omówionych na zajęciach, powieść M. Fox, teksty piosenek zaprezentowanych w trakcie spotkań i ich nagrania, utwory literackie i muzyczne przyniesione przez uczestników, odtwarzacz CD, materiały niezbędne do realizacji widowiska.

Czas: zależnie od potrzeb.

Etapy zajęć:

Część I. Integracja grupy:

- Czego nauczyłem się na zajęciach? Co zrozumiałem? O czym pomyślałem? – dzielenie się spostrzeżeniami, obserwacjami, przemyśleniami.
 - Prowadzący odczytuje wiersz M. Hillar „My z drugiej połowy XX wieku”³¹
 - Jak pokazać ludziom, że nie należy wstydzić się miękkich gestów, czułych spojrzeń, ciepłych uśmiechów”?
 - Jak pokazać im „niebo z widokiem na niebo”?
- Zgromadzenie pomysłów – burza mózgów.
- Zapropowanie grupie przygotowania montażu słowno – muzycznego.

Część II. Biblioterapia właściwa:

A

- Opracowanie scenariusza.

B

³¹ Małgorzata Hillar, *My z drugiej połowy XX wieku*, [w:] *Wiersze dla Was. Antologia polskiej poezji współczesnej*, wybrał J. St. Kopczewski, Warszawa, 1981, s. 66.

- Przydział funkcji do realizacji montażu słowno – muzycznego.
- C
- Trening ról.
 - Przygotowanie oprawy muzycznej i scenicznej.
 - Zredagowanie zaproszeń.

Część III. Zakończenie:

- Prezentacja widowiska.

Uwaga pomysł!

„Niebo z widokiem na niebo” – np. fotoreportaż, praca plastyczna, praca literacka, prezentacja multimedialna, album.

BIBLIOGRAFIA

1. Bajor Michał: Kocham jutro. [CD] Pomaton EMI, 2000.
2. Bajor Michał: Uczucia... [CD] Agencja Artystyczna MTJ, 1998.
3. Borecka Irena: Biblioterapia w szkole podstawowej i gimnazjum. Materiały dydaktyczne dla nauczycieli bibliotekarzy. Wałbrzych: Wydawnictwo UNUS, 2002. ISBN 83-916555-5-5.
4. Borecka Irena: Biblioterapia w szkole: poradnik dla bibliotekarzy. Legnica: Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, 1998. ISBN 83-907996-4-2.
5. Brudnik Edyta, Moszyńska Anna, Owczarska Beata: Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie. Przewodnik po metodach aktywizujących. Kielce: Oficyna Wydawnicza Nauczycieli, 2003. ISBN 83-918755-0-4.
6. Dobrowolska Hanna: Jutro pójdę w świat. Podręcznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy piątej szkoły podstawowej, Warszawa: WSiP, 1999. ISBN 83-02-07121-8.
7. Fox Marta: Niebo z widokiem na niebo, Wrocław 2003. Rec. M. Łątkowska [online]. Dostępna w Internecie: www.siedmiorog.com [dostęp 10 września 2006].
8. Fox Marta: Niebo z widokiem na niebo. Wrocław: Wydawnictwo Siedmioróg, 2003. ISBN 83-7254-374-7.
9. <http://cytaty.eu/motyw/niebo.html> [dostęp: 12 listopada 2006].
10. <http://kartki.onet.pl/imiona.html> [dostęp 15 października 2006].
11. <http://pl.wikiquote.org/wiki/Niebo> [dostęp 15 listopada 2006].
12. <http://www.fotomotywy.pl/> [dostęp 15 listopada 2006].
13. <http://www.kayah.com.pl> [dostęp 18 października].
14. <http://www.pulsar.net.pl/bukowina/> [22 października 2006].
15. <http://www.rubik.pl/> [dostęp 28 października].
16. <http://www.ziemianin.art.pl/> [dostęp 20 października].
17. Iłakowiczówna Kazimiera: Portrety imion. Wyd. IV. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie, 1983. ISBN 8321003761.
18. Jopek Anna Maria: Ale jestem. [CD] Mercury/PolyGram, 1997.
19. Jopek Anna Maria: Ale jestem (tekst piosenki). Dostępny w Internecie: <http://www.universalmusic.pl/amj/> [dostęp 16 listopada 2006].
20. Kasprzycki Robert. Niebo do wynajęcia. [CD] EMI Music, 1997.
21. Kasprzycki Robert: Niebo do wynajęcia (tekst piosenki). Dostępny w Internecie: <http://www.kasprzycki.pl/tekstyli.htm> [dostęp 10 listopada 2006].
22. Królikowski Jacek: Projekt edukacyjny: materiały dla zespołów międzyprzedmiotowych. Warszawa: Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, 2001. ISBN 83-879558-15-8.

23. Księga aforyzmów: wybór i oprac. Jacek Illg. Chorzów: Videograf Edukacja Sp. z o. o., 2005. ISBN 83-89232-56-1.
24. Księga przysłów: zebrali i opracowali Danuta i Włodzimierz Masłowski. Kęty: Wydawnictwo Antyk, 2000. ISBN 83-911750-5-7.
25. Liebert Jerzy: Pisma zebrane 1. Poezja – proza. Zebrał, oprac. i wstępem opatrzył Stefan Frankiewicz. Warszawa: „Biblioteka Więzi”; Kraków : „Znak”, 1976.
26. Łuczak A., Prylińska E.: Język polski. Między nami. Podręcznik dla klasy drugiej gimnazjum, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe, 2003. ISBN 83-88881-53-1.
27. Maanam: Róża. [CD] EMI Music Poland, 1996.
28. Miłość w czasie popkultury. „Victor. Gimnazjalista” 2006 nr 4 s. 20 – 21.
29. Norwid Cyprian Kamil: Poezja i dobroć. Wybór i oprac. M. Piechal. Szczecin: Wydawnictwo Glob, 1983. ISBN 83-70007-006-X.
30. Nosowska Dorota: Leksykon motywów literackich. Wyd. II. Bielsko – Biała: Wydawnictwo Park Sp. z o.o., 2006. ISBN 83-7266-505-2.
31. Rosenberg Marshall B.: Porozumienie bez przemocy: o języku serca, przeł. M. Kłobukowski, Warszawa : Jacek Santorski & Co. Wydaw., 2003. ISBN 8388875442.
32. Rubik Piotr, Książek Zbigniew: Tu Es Petrus. [2CD] Magic Records, 2005.
33. Rynkowski Ryszard: Dary losu. [CD] Pomaton EMI, 2000.
34. Rynkowski Ryszard: Dary losy (tekst piosenki). Dostępny w Internecie: <http://www.rynkowski.art.pl/> [dostęp 17 października 2006]
35. Szymborska Wisława: Widok z ziarnkiem piasku. Poznań: Wydawnictwo a5, 1997. ISBN 83-85568-28-X.
36. Tuwim Julian: Wiersze 2. Oprac. Alina Kowalczykowa. Warszawa: Czytelnik, 1986. ISBN 83-07-01018-7.
37. Wiersze dla Was. Antologia polskiej poezji współczesnej, Warszawa: Instytut Wydawniczy „Nasza Księgarnia”, 1981. ISBN 83-10-07646-0.
38. Wiśniewski Wojciech: Z wizytą u pisarzy (tego nie dowiedzie się w szkole). Warszawa: Instytut Wydawniczy „Nasza Księgarnia”, 1979. ISBN 8310075855.